

bilitet og fremtidige Udsigter. Det ærede Medlem fra Rønne (Mægaard) rettede en bestemt Forespørgsel til mig om, hvorpaa jeg byggede den Formodning, at hvis der indtraf en Krise for Vilkaarene i det danske Smørs Afsætning paa det engelske Marked, vilde en saadan Krise i første Linie ramme de mindre Landbrugere forholdsvis betydelig haardere end de større Landbrugere. Den Formodning bygger jeg paa dette, hvad enhver ved, at Husdyrbruget, og ganske særligt Mælkeribruget, spiller en forholdsvis langt større Rolle i de mindre end i de større Bedrifter. Det er en velkendt Sag, som jeg derfor ikke skal spilde mange Ord paa. Kreaturtællingen af 1898, den sidste, ved hvilken der er foretaget en Deling efter Bjendommenes forskellige Størrelse, viste f. Eks., at fra en Husmandslod paa mellem 1 og 2 Skæpper Hartkorn kommer der gennemgaaende ca. 5 Gange saa mange Malkekøer i Forhold til Arealet som fra de store Bøndergaarde paa mellem 8 og 12 Tdr. Hartkorn. Og af Oplysningerne i Statistikken over Andelsvæsenet fra 1903 kan man læse, at fra de smaa Husmandsbrug paa mellem 1 og 9 Tdr. Land afleveres der aarlig gennemsnitlig for hver Tønde Land ca. 2,000 Pund Mælk til Mejeriet. Fra de noget større Husmandsbrug og mindre Bøndergaarde 1,100 Pund, fra de større Gaarde ca. 800 Pund Mælk og fra de meget store Gaarde paa over 108 Tdr. Land ca. 450 Pund Mælk pr. Td. Land. Men naar Forholdet er dette, hvad vi jo for øvrigt alle sammen vide, at det er, at hele Bedriften i de smaa Landbrug i en ganske anden Grad end i de store er baseret paa Mælkeriet, forekommer det mig ogsaa selvfølgelig, at en Krise, der rammer Mælkeriets Produkter, netop her vil gøre sig særlig stærkt gældende og skabe de største Vanskeligheder. Men naar det ærede Medlem derfra vil udlede den Slutning, at saa skulde vi i Konsekvens deraf holde inde med Oprettelsen af nye Husmandsbrug, saa kan jeg ikke være enig med ham deri. Jeg har nemlig den Opfattelse, at de danske Husmænd og for øvrigt ogsaa Gaardmændene, hvis der indtræder en Krise i Landbruget, ville have den samme Dygtighed til at tilpasse sig efter de nye Forhold, som de viste i Firserne. Jeg har nemlig, det ønsker jeg udtrykkelig at betone her, en meget god Tro til den danske Landbostand. Jeg tror, der er noget i det Udtryk, som i sin Tid er blevet skabt, jeg tror af det ærede Medlem fra Sæby (Pinstrup), om Bondekultur, omend jeg vistnok lægger noget ind i dette Begreb, der er vidt forskelligt fra, hvad det ærede Medlem lægger ind i det.

Ogsaa det ærede Medlem fra Ribe (Brorsen) rørte ved mine Udtalelser om Landbrugets Rentabilitet. Lad mig blot i forbigaaende benytte Lejligheden til at rette en besynderlig Misforstaaelse, som det ærede Medlem gjorde sig skyldig i. Han glædede sig ved mine Udtalelser om Toldloven af 1908, hvori jeg havde sagt, at Nedsættelserne i hvert Fald i nogen Grad vilde komme Befolkningen til gode, og han betegnede disse Udtalelser som et Tegn paa en Svingning indenfor Socialdemokratiet og haabede, at vi Socialdemokrater i Fremtiden vilde se lysere paa Toldloven, end vi hidtil havde gjort. Vi havde hidtil, som han saa smagfuldt udtrykte sig, rakket den ned efter alle Kunstens Regler. Det ærede Medlem har aabenbart ikke Begreb om det, som jeg troede var en Kendsgerning, alle Medlemmer af dette Ting kendte, at mine Partifæller her i Tinget og i det andet høje Ting have stemt for Toldloven. Det vilde jo være rart, om det ærede Medlem fremtidig vidste Besked om en saadan Ting, saa vilde han ikke komme med en saa besynderlig Udtalelse. Det ærede Medlem udtalte altsaa overfor det Ønske, jeg havde fremsat, om, at vi maatte komme til Bunds i Spørgsmaalet om, hvordan Landbrugets egentlige Stilling er, enten gennem en Kommission eller paa anden betryggende Maade, at det var noget, som blev Landmændenes egen Sag, og han gjorde det under den lidt overlegne Form, at „det er noget, man maa lade Landbruget selv og Landbrugets Organisationer selv om, og som man ikke fra Rigsdagens Side behøver at interessere sig for”. Jeg synes, det er en lidt for flot Betragtningmaade. Vi ere jo dog alle i allerhøjeste Grad interesserede i, hvorledes Landbruget staar i det, fordi Landbruget spiller den Rolle, som det gør, for hele den danske Samfundshusholdning og derigennem ogsaa for hele den danske Statshusholdning. Det kan ikke nytte, at det ærede Medlem siger: „Det kommer ikke os andre ved”, jo, det kommer os i høj Grad ved. Hvis hans Synspunkt skulde anlægges, maatte jo den naturlige Konsekvens deraf blive den, at naar Landbruget ikke kommer os andre ved og ikke Rigsdagen ved, saa kunde man stryge alle de Bevillinger, der mellem Aar og Dag i forskellige Former gaa til Landbruget. Jeg tvivler ikke om, at den højtærede Finansminister vilde være overmaade glad ved en saadan Ordning, men jeg er ikke sikker paa, at det ærede Medlem vilde være lige saa tilfreds med den.

Jeg skal saa sluttelig vende mig til